



Erzincan İl Müftülüğü

'10 Mart 2023 Tarihli, Cuma Vaaz Örneğidir'

SÂLİH AMEL

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ :

وَالْعَصْرُ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ.

Kıymetli Müslümanlar!

Yüce Rabbimizin bize bahşetmiş olduğu en büyük nimet iman nimetidir. Karşılaştığımız türlü imtihanlar, sıkıntılar karşısında ayakta durmamızı sağlayan şey sahip olduğumuz imanımız sayesinde.

Sahip olduğumuz imanı korumakla mükellefiz. Dışarıdan gelebilecek batıl inanç ve düşüncelerin zarar vermemesi için üstümüze düşen ne ise yapmak zorundayız.

İslam'ın üç temel sac ayağı vardır; iman, amel ve ahlak. Nasıl ki bir bina temeli sağlam olmadığında en ufak bir sarsıntıda yıkılmaya mahkûm ise bunlardan herhangi birinde bir noksanlık söz konusu olduğunda imanın tehlikeye girmesi gibi vahim bir durumla karşı karşıya kalırız.

Dini hayat; imanla başlar, ibadetlerle devam eder ve ahlakla güzelleşir. Buluş çağından itibaren başlayıp, hayat emanetinin teslim edilmesine kadar devam etmesi gereken bu görev, sadece belirli günlere, saat ve dakikalara bağlı değil bilakis bütün hayatı kapsamaktadır. İslam'ın İman davetine icabet edip kabul ettikten sonra, imanın gereğini yerine getirmek gerekir: İmanın gereği ameldir, iman, amel etmeyi gerektirir. Mü'min, kalbine imanın sevgisini, aklına ilim ve hikmeti, günlük yaşamına ibadeti, huyuna ve ilişkilerine ahlakı uyarlırsa kamil bir mü'min olabilir.

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ.

"O, hanginizin daha güzel iş yapacağınızı denemek için ölümü ve hayatı yarattı. O, üstündür, başlıyandır." (Mülk, 67/2)

İmanı bir lamba, ameli elektriğe, ahlakı da elektriğin yansıtmış olduğu ışığa benzetebiliriz. Dolayısıyla kalbimizde olan imanın dışarıya ışık vermesi için motor gücü olan salih amelleri işlemek zorundayız.

Kalbimizde olan imanı, ancak yapacağımız salih amel ve bir yaşam tarzı haline getireceğimiz Muhammedî bir ahlak ile muhafaza edebiliriz. Dolayısıyla kâmil bir mümin olabilmek için salih amel en önde gelen şarttır.

Kur'an-ı Kerim'e baktığımız zaman en çok karşılaştığımız kavram iman kavramıdır. Bununla birlikte bu kavram tek başına değil başta salih amel olmak üzere farklı kavramlarla birlikte kullanıldığını görüyoruz. Kur'an'da iman ile salih ameller arasında o kadar kuvvetli bir bağ kurulmuştur ki, imanın zikredildiği yerde peşinden hemen salih amel gelmektedir.

Gölgenin simayı takip ettiği gibi salih amel de Kur'an 'da imanı takip etmiş, adeta salih amel kalpteki imanın dışa yansması olmuştur.

Muhterem Müminler!

Amel; iradeye dayalı iş, davranış ve eylem demektir. Allah Teala'nın ve Resulü (sav)'nün rızasına uygun olan bütün işler, düşünceler, hayır ve iyilikler birer salih ameldir. Kuran'a baktığımızda, Allah rızasına uygun olan her türlü söz, fiil, ibadet ve iyiliklerin "salih amel" olduğunu görmekteyiz. Namaz, oruç, zekât, hac ve Kurban gibi temel ibadetlerin yapılması "salih amel" olduğu gibi iyiliği emretmek, kötülükten men etmek, sosyal yardımlaşma ve benzeri Kur'an'a uygun olan her türlü iş ve davranış salih ameldir. Başka bir deyişle dini, ferdi, ahlaki görev ve ibadetlere 'salih amel' diyebiliriz. Gözardı edilmemesi gereken husus şu ki *imanın işlenen kısmını yani eylem yönünü salih amel oluşturmaktadır.*

Salih amel işleyen bir kimse kendisine, ailesine, çevresine ve tüm insanlara faydalı işler yapar, faydasız işlerden uzak durur, yaptığı işleri de baştan savma değil tam bir samimiyet ve görev bilinciyle yerine getirme gayretinde olur. Salih amel işleyen kimsenin kalbi rahatlar, endişeden uzak olur. Çünkü bilir ki yaptığı iş hardal tanesi kadar, karanlıkların ortasında gizli saklı kalmış, kimseler bilmese de Rabbinin onu zayi etmeyeceğini, bir gün karşısına çıkaracağını bilir. Bununla ilgili Yüce Rabimiz Lokman Suresi'nin 16. Ayetinde şöyle buyurmaktadır:

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِنْ مَثْقَلِ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

“Evlâdım! Yaptığın iyilik veya kötülük hardal tanesi ağırlığında bile olsa, bir kayanın içinde saklı da olsa, göklerin veya yerin herhangi bir noktasında bile bulunsa, Allah onu çıkarıp âhirette karşına getirir. Çünkü Allah her şeyi bütün incelikleriyle bilir, her şeyden hakkıyla haberdardır.” (Lokman; 16)

Dolayısıyla iman kalbin manevi bir eylemi olduğu için varlığını ancak yapılacak salih ameller ile ortaya koyabilir. Yani ameller kalpteki imanın derecesinin bir göstergesidir. Yeter ki yaptığımız iyiliği başa kakmadan Allah rızası için yapalım. Ne demişler; *iyilik yap denize at, halk bilmezse Hâlık bilir.*

İslam o kadar ileri görüşlü bir din ki sadece dünyamıza değil ahiretimize de karışmaktadır. Dolayısıyla yapılan salih ameller uzun sürelidir, ahiretimizi de ilgilendirir. Kişi vefat ettikten sonra amel defterinin açık kalmasını sağlayan salih ameller vardır. Hayırlı evladın yapacağı bir dua anne-babanın derecesini yükseltir. Okuyanlara fayda sağlayacak, güzel şeyler öğreten bir eser kaleme alanın amel defteri kapanmaz. Herkesin hizmetine sunulan bir hayra vesile olanın amel defteri kapanmaz. Sadaka-i cariye kabilinden olan her ameller böyledir. Fayda vermeye devam ettiği sürece sahibinin amel defterine işlenmeye devam eder. Nitekim bu konuda Efendimiz(sav) şöyle buyurmaktadır:

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ، إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.

“İnsanoğlu öldüğü zaman, bütün amellerinin sevabı da sona erer. Şu üç şey bundan müstesnadır: Sadaka-i câriye, istifade edilen ilim, kendisine dua eden hayırlı evlat.”

Aziz Cemaat!

Bir amelin salih amel olabilmesi için bazı şartlar vardır:

1. *Salih ameli yapan kişinin Müslüman olması,*

Bir amelin salih olabilmesi için ameli işleyen kimsenin mümin olması, şirk ve gösterişten uzak durması, ameli iyi bir niyet ve ihlasla yapması ve amelin İslam'ın prensipleriyle çatışmaması gerekir.

İnanmayan bir insanın yaptığı güzel, faydalı, işler “salih amel” kapsamında değerlendirilemez. Çünkü amelin sıhhati için imanın gerekli olduğunu Yüce Kitabımız Kur'an şöyle ifade etmektedir:

وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْأَجْرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ □ (٥)

“Kim iman (esasalarını)inkar ederse o kimsenin ameli boşa gider” (Maide,5/5)

2. *Salih ameli iman gereği olarak yapması,*

Yüce Allah inkâr edenlerin amellerini fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle ve seraba benzetmektedir. Mümin olmayanlar, kıyamet gününde yaptıkları amellerden hiçbir şey elde edemeyeceklerdir:

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

“Rablerini inkar edenlerin durumu şudur: Onların işleri, fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle benzer. (Dünyada) kazandıkları hiçbir şeyin (ahirette) yararını görmezler. İşte bu derin sapıklıktır.” (İbrahim 14/18) İmanın tesiri davranışa yansımazsa davranışın tesiri imana sirayet eder.

Mevlana'nın dediği gibi, “İnanmışınız gibi yaşamazsanız yaşadığınız gibi inanmaya başlarsınız.” İman ile Müslüman oluruz, salih amel ile Allah'ın rızasını kazanır ve Allah'ın salih kulları arasına gireriz. Cennete ise amelimizin miktarı ile değil amelimizdeki ihlas ile girebiliriz.

3. Kur'an'a ve Sünnete uygun olması,

4. Tam bir ihlas ve iyi bir niyetle yapılması gerekir.

عن أمير المؤمنين أبي حفص عمر بن الخطاب رضي الله عنه ، قال : سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول : إنما الأعمال بالنيات وإنما لكل امرئ ما نوى فمن كانت هجرته إلى الله ورسوله فهجرته إلى الله ورسوله ومن كانت هجرته إلى دنيا يصيبها أو امرأة ينجكها فهجرته إلى ما هاجر إليه.

Müminlerin emiri Ebû Hafs Ömer ibn Hattâb (r.a.), Resulullah (s.a.v.)'i şöyle buyururken dinledim, dedi: “Yapılan işler niyetlere göre değerlendirilir. Herkes yaptığı işin karşılığını niyetine göre alır. Kimin niyeti Allah'a ve Resûlü'ne varmak, onlara hicret etmekse, eline geçecek sevap da Allah'a ve Resûlü'ne hicret sevabıdır. Kim de elde edeceği bir dünyalığa veya evleneceği bir kadına kavuşmak için yola çıkmışsa, onun hicreti de hicret ettiği şeye göre değerlendirilir.” (Buhârî, Bed'ü'l-vahy 1, (I,2)

Hz. Peygamber(sav) niyetle ilgili başka bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurmaktadır:

نية المؤمن خير من عمله

“Mü'minin niyeti (maksat ve ihlâsı) amelinden hayırlıdır. Münafiğin ise ameli niyetinden hayırlıdır.” (Taberani, el-Mu'cemü'l-Kebir, c.6, s.185; Beyhaki, Şuabu'l İman; Camiu's-Sagîr, h. 9295)

Niyetim Sayesinde Affolundum

İmâm Kuşeyrî anlatır: Horasan sultanı ve kahramanlarından Amr bin Leys öldükten sonra onu sâlih bir zât rü'yâda gördü ve aralarında şu mükâleme geçti:

"-Allah sana ne muamelede bulundu?"

"-Allah beni affetti."

"-Allah seni ne sebeple affetti? Hayatında nasıl bir amel işledin ki affa mazhar oldun?" Bunun üzerine Amr bin Leys şöyle cevap verdi:

"-Günlerden bir gün yüksek bir tepeye çıkmıştım. Oradan askerlerime baktım. Onların çokluğu ve ihtişamını seyredince: "Keşke Resulullah zamanında vâkî olan gazvelere ordumla beraber iştirâk edip de O'nun uğrunda fedâ-yı cân eyleyen bahtiyarlardan olabilseydim..." diye hislendim. İşte bu niyet ve iştihakımdaki ihlâs sebebiyle yüce Allah, bana rahmetiyle muamele ederek günahlarımı bağışladı ve beni sonsuz nimetleriyle mükâfatlandırdı."

فَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:

بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ سَبْعًا: هَلْ تَنْتَظِرُونَ إِلَّا فَقْرًا مُنْسِيًا، أَوْ غِنًى مُطْعِيًا، أَوْ مَرَضًا مُفْسِدًا، أَوْ هَرَمًا مُفْنِدًا، أَوْ مَوْتًا مُجْهِزًا، أَوْ الدَّجَالَ؛ فَسَرُّ غَائِبٍ يُنْتَظَرُ، أَوْ السَّاعَةُ؛ فَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ؟

Salih amel işlemek için vaktimiz yok. Ölüm randevuyla gelmediği için pek vaktimiz olmayabilir. O yüzden tez elden salih amel işlemeye koyulmalıyız.

Hiz. Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: "Resulullah (a.s) buyurdular ki: "Yedi şeyden önce amelde acele edin:

* Unutturucu fakirliği mi bekliyorsunuz?

* Tuğyan ettirip azdırıcı zenginliği mi bekliyorsunuz?

* İfsad edici hastalığı mı bekliyorsunuz?

* Aklınızı götürecek ihtiyarlığı mı bekliyorsunuz?

* Ani ölüm mü bekliyorsunuz?

* Deccali mi bekliyorsunuz. Bu beklenen gaib bir şerdir:

* Yoksa kıyameti mi bekliyorsunuz? Kıyamet ise hepsinden kötü, hepsinden daha acıdır." (Tirmizî, Zühd 4,)

SALİH AMELLERİN MÜKAFATI NEDİR?

Salih amel işleyenlerin dünya mükafatı, huzurlu bir hayat ve saygın bir kişilik, ahiret mükafatı ise cennettir.

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى

“Kim de iyi davranışlarda bulunmuş bir mümin olarak O'na varırsa, üstün dereceler işte sırf bunlar içindir.” (Taha,75)

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ

“İman edip iyi davranışlarda bulunanlara, içinden ırmaklar akan cennetler olduğunu müjdele!” (BAKARA 25)

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعِيَّةٍ وَأَنَا لَهُ كَاتِبُونَ

“İnanmış olarak yararlı iş işleyeninin emeği inkâr edilmeyecektir. Biz şüphesiz onu yazmaktayız.” (Enbiya, 21/94) Ve daha nice ayet salih amelin karşılıksız kalmayacağı gerçeğini dile getirmektedir.

Hz. Peygamber (sav) de buna işaret ederek şöyle buyurmuştur:

إذا أَحْسَنَ أَحَدُكُمْ إِسْلَامَهُ فَكُلُّ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ لَهُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِائَةِ ضِعْفٍ، وَكُلُّ سَيِّئَةٍ يَعْمَلُهَا تُكْتَبُ بِمِثْلِهَا حَتَّى يَلْقَى اللَّهَ تَعَالَى.

Ebu Hüreyre (r.a) hazretleri anlatıyor: Hz. Peygamber (a.s) buyurdular ki: "Sizden biri içiyle dışıyla Müslüman olursa, yaptığı her bir hayır en az on mislinden, yedi yüz misline kadar sevabıyla yazılır. İşlediği her bir günah da sâdece misliyle yazılır. Bu hâl, Allah'a kavuşuncaya kadar böyle devam eder." (Buhârî, İman 31; Müslim, İman 205, (129)).

Vaazımıza bir ayeti kerime ile son vermek istiyorum:

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤَتْ هِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ.

“Kim âhiret kazancını istiyorsa, onun kazancını çoğaltırız. Dünya kazancını isteyene de dünyalık veririz; ama onun âhirette bir nasibi olmaz” (Şura, 42/20)

“Güneş ile dünya arasına ay girince, dünya karanlıkta kalır. ALLAH ile kul arasına dünya girince, kul karanlıkta kalır” ... N.F.K

Cumâmız mübârek olsun.

Adem ALKAN

Erzincan İl Vaizi